Archeologisch onderzoek aan de Scharwoude 7 te Scharwoude

Jantien Verduin, archeoloog, Archeologie West-Friesland

Van dinsdag 7 juli tot en met vrijdag 10 juli hebben de archeologen van Archeologie West-Friesland een archeologisch onderzoek verricht op de plek van de gesloopte pastorie aan de Scharwoude 7. De aanleiding van het onderzoek is de geplande bouw van een nieuw huis binnen een gebied met een hoge archeologische waarde. Dinsdag werden de funderingen voorzichtig gesloopt en daarna kon het graafwerk beginnen. Het onderzoek heeft interessante gegevens opgeleverd over het verleden van Scharwoude.

Binnen het onderzoek zijn sporen uit de Late Middeleeuwen (12de-13de eeuw) en de Nieuwe Tijd (vanaf ca. 1600) aangetroffen. Het middeleeuwse spoor betrof een kleiwinningskuil, een zogenaamd daliegat. Dit is een kuil, die is ingegraven in de veenbodem om de onderliggende klei uit te graven. Deze klei werd gebruikt om het venige akkerland van meer kalk te voorzien. De kuil is dichtgestort met veen en bevatte fragmenten middeleeuws aardewerk en dierlijk bot.
Uit de Nieuwe Tijd zijn twee gedempte perceelssloten en de restanten van een huis teruggevonden. De percelering lijkt in het verleden een beetje schuin op de weg georiënteerd te zijn geweest. De oudste sloot is rond 1600 gedempt. Deze sloot liep richting het noordwesten schuin weg, tot onder de huidige kerk. Na de demping van deze sloot is een nieuwe gegraven, iets ten oosten hiervan (afb. 1). Deze nieuwe sloot is gedempt in de eerste helft van de 18de eeuw (1700-1750). De 18de-eeuwse sloot bevatte zeer veel vondstmateriaal zoals aardewerk, glas, dierlijk bot, natuursteen, leer en metaal (afb. 2). Vooral de grote hoeveelheid glas (flessen, vensterglas, drinkglazen (afb. 3)) en de metaalvondsten (tinnen lepels, een rammelaar, herdenkingsmunten) zijn bijzonder.
In de oostelijke helft van het onderzoeksgebied is een aantal banen met slieten (dunne, lange houten palen, afb. 4 en 5) gevonden, waaruit de plattegrond van een huis kan worden gereconstrueerd. Van de slieten zijn houtmonsters genomen, waarvan door dendrochronologisch onderzoek (onderzoek aan de jaarringen in het hout) de precieze datering achterhaald kan worden. De ouderdom van het gebouw wordt nu geschat tussen de 17de en 19de eeuw. In het midden van het huis is de haardfundering aangetroffen: een grote concentratie palen. De haard was vaak het stevigst gefundeerde gedeelte van het huis.

Op maandag 13 juli zijn bij het verwijderen van het laatste muurwerk langs de kerk nog twee spaarbogen van rode bakstenen bloot komen te liggen. Deze zijn voor de sloop nog snel gedocumenteerd. De fundering op spaarbogen lag onder de vroegere aanbouw van de pastorie. Het lijkt erop dat de fundering oorspronkelijk bij een ouder gebouw moet hebben gehoord. Welk gebouw dit is geweest, zal tijdens de uitwerking van de gegevens worden uitgezocht. Over de opgraving zal een rapport verschijnen binnen de reeks West-Friese Archeologische Rapporten (AWF, Hoorn).

Afb 1: Het zuidprofiel, waarin de 18de-eeuwse sloot met houten beschoeiing te zien is, wordt ingemeten.

Afb 2: Het verzamelen van vondsten uit de vulling van de 18de-eeuwse sloot.

Afb 3: Glazen vaasje met reliëfversiering (in de vorm van ribbels en blaadjes) uit de vulling van de 18de-eeuwse sloot

Afb 4: Het uittrekken van de slieten van de haardfundering van een huis.

Afb 5: Een aantal uitgetrokken slieten naast elkaar. De rood-wit gestreepte jalons zijn 2 meter lang. De langste houten paal (rechts) was 6,15 meter lang.